

Redaktion

Bo J A Haglund, redaktör och ansvarig utgivare
Sarah Axelsson, redaktionssekreterare
Jan Halldin, debattredaktör

Socialmedicinsk tidskrifts styrelse/nätverk

Ragnar Westerling ordförande, Karin Gulbrandsson, Preben Berntsen, Anne Hammarström, Stig Larsson, Martin Lindström, Elsy Söderberg, Katarina Wilhelmson, Sara Lindeberg.

Hur skall vi definiera Hälsa?

I medicinska tidskrifter som Lancet och British Medical Journal¹ har under de senaste åren pågått en diskussion om begreppet hälsa. I Holland har man även genomfört en internationell expertkonferens med avsikt att diskutera om WHO:s hälsodefinition (1948), "Hälsa är ett tillstånd av fullkomligt fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande, inte endast frånvaro av sjukdom", fortfarande är relevant. Huvudkritiken har varit riktad mot begreppet fullkomligt då det ger utrymme för sjukförklaring av avvikelser som tidigare inte varit problem. T.ex. allt lägre nivåer av blodtryck skall behandlas, vilket ligger i läkemedelsindustrins intresse. De nya screening metoderna som nu tillhandahålls via reklam är ett annat exempel. Men, sedan definitionen skrevs har folkhälsosituationen förändrats. Idag är hos oss det äldre flertalet och dessa har oftast någon kronisk sjukdom, men definierar sig själva som friska och fungerar väl socialt. Dessutom har WHO utarbetat en rad klassifikationer som operationaliserar hälsodefinitionen. Aspekter som beskriver hälsa är handikapp, hur man fungerar, och livskvalitet. Begränsningen i den gamla beskrivningen har alltmer blivit ett hinder i utformning av modern hälsopolitik där hälsans determinanter fokuseras. I expertkonferensen i Holland har man därför föreslagit att man skall gå från en begränsande definition till ett dynamiskt ramverk för hälsa. Hälsöfrämjande arbete som är den process som ger människor möjlighet att öka kontrollen över sin hälsa och befrämja den blir ett av de nya nyckelbegreppen i det dynamiska hälsobegrepp som eftersträvas. Vid expertkonferensen säger man att det första steget är att använda begreppet "hälsa" som möjlighet att anpassa och att hantera sin situation och relatera detta till de tre domänerna fysisk hälsa, mental hälsa och social hälsa. För mental hälsa lyfter man fram Aron Antonovskys känsla av sammanhang som en nyckelfaktor för anpassningsmöjligheter. Den sociala hälsan kan beskrivas som möjligheter att utveckla sin kapacitet trots medicinska handikapp till sin fulla potential med deltagande i sociala aktiviteter inklusive arbete. I diskussionerna om hälsobegreppet kommer då stress och belastning, socialt stöd och nätverk, arbetssituationen, självförtroende, förmåga att ha kontroll över sin tillvaro, hopp samt framtidstro att vara viktiga delar i hälsobegreppet. Vi återkommer till dessa komponenter.

Gott Nytt År!

Bo J A Haglund
Redaktör och Professor

¹ BMJ 2011;343:d4163